

דפי אילון

אני בטוח שהוא יהודי, כי שנינו קיבלנו את האוכל שלנו לתוך התאים שלנו, בניגוד לכל שאר האסירים, שיצאו החוצה וקיבלו את מנתם בחצר. שמעתי כמה פעמים את הסוהרים מדברים על האוכל ל"יהודי".

נחש קטן בתא

ה דלת של התא שלי היתה בכמה סנטימטרים גבוהה מעל למיפתן. באחד הימים היה לי ביקור מפתיע בדרך זו. שכבתי על המיטה, שקוע בהרהורים, כאשר הבחנתי בתנועה קלה. נחש קטן, בגודל של חצי מטר בערך, נכנס לתא. הוא התקדם עד לאמצע החדר והסתכל סביבו. לקחתי את כוסי המים והתזתי עליו. הוא הסתכל בי, כאילו רצה לומר: "שלום, סליחה, זה לא כאן!" והסתלק לו בנחת. לא היה איכפת לי. אני מבין בנחשים, וידעתי שאיננו ארסי. כל ביקור שימח אותי. אם יחזור אי פעם לבקר אותי, לבדו או בלוויית משפחתי, אקבל אותו בברכה. העמוד בו רשמתי תמצית דברים אלה שונה מקודמיו. הדיו קצא דהוי. הוץ מזה יש כל מיני שריטות בשוליים, כמו של אדם המנסה לסחוט מעטו את הטיפה האחרונה. וזה בדיוק מה שקרה. המילוי של העט נגמר לי. אדם שלא עבר את זה, לא יבין מה פירוש הדבר. הייתי מוכן לתת את הכל בשביל חתיכת עפרון. לא יכולתי לתאר לעצמי שאשב בתא ולא תהיה מסוגל אפילו לרשום מילה.

מזחמה פסיכוזוגית: התמונות שהשפיעו על הסוהרים. זו צולמה על ידי אריק לביא, מראה אותי עם אשתו, שושיק, ורותי זונשיין, אחות בצה"ל.

באותו זמן נגמר לי גם הגפרורים. השתמשתי באחרון כדי להדליק לי סיגריה. סיגריות לא חסרו לי. עוד היתה לי קופסה מהשי של עלי. אך היה ברור לי שלא אקבל גפרורים. אחריהצהרים שוב נזרקה אבן על הדלת, סימן שעבדאללה יקירי בא לבקש את המנה שלו. ניגשתי לאשנב הדלת ולחשתי לו בקול רם, בערבית: "גיב לי ... — עשיתי תנועה של כתיבה — ,ואנא גיב לך סיגרה". עבדאללה הלך, עשה לי תנועה של "הכה!" וחזר אחרי כמה רגעים, התיישב שוב כאילו הוא מנקה משהו במרחק של כמה מטרים מהתא ואמר, בערבית: "מהר!" נתתי לו סיגריה. חיכיתי בקוצר-רוח ליום המחרת. שוב נשמעה האבן. שוב ישב לו עבדאללה באותה פוזה רגילה, ועשה לי את התנועה הרגילה של עישון. הוא חיכה שאשליך לו את הסיגריה מתחת לדלת. אמרתי לעצמי: בשבילי הוא גמר. אמרתי לו: "חאלס! לא עיפרון, לא סיגריה!" שוב הלך, תוך רמז של "הכה!" חזר מייד ולחש בקול רם, בערבית: "חיילים גדול!" כנראה שהלך לשאול מישהו היודע עברית איך להגיד מה שרצה להגיד. מה רצה להגיד? כנראה: "יש סוהרים רבים בסביבה!" הפעם התקשתי. לא נתתי לו סיגריה. נשארתי בלי עפרון, עד ליום השיחרור.

שכנו של עבד אל-נאצר

ה יו לי כל מיני דרכי-שינוע כלפי עצמי. אברתי לעצמי: "תאר לך שיש לך מחלה מדבקת. אתה סגור בחדר נפרד. במקום אחיות יש לך אחים במדיח-אקאי. אין לך ברירה, וזהו זה. צריכים להשלים". בכל זאת הייתי מוכן לקפוץ קפיצה קטנה לארץ, לראות את אילת. בחוץ נמשכה תכונת הסילונים. עתה כבר הייתי כמעט בטוח שפרצה מלחמה בין ישראל ומצרים. ניסיתי שוב להעביר פתק לעלי, כאמצעות הסמל שהתייחס אלי בצורה האנושית ביותר. הוא לא הסכים להעבירו. הייתי חלש מאד. שכבתי כל היום. כשהייתי קם לרגע מהמיטה, הרגשתי סחרחורת וטיטטוש כללי לפני העין. אולי כדאי לתאר במקצת את בית-הסוהר עצמו. אחרי שראיתו בעיניים פקוחות, בשעה שיצאתי לביקור בקאהיר, כבר ידעתי שהוא שכן במחנה עבסיה, הוא מחנה המטכ"ל המצרי, בשולי קאהיר. זהו מחנה ענקי, בו גרים גם קציני הצבא. גמאל עבד אל-נאצר עצמו גם הוא גר שם עם משפחתו, אם כי בתנאים קצת יותר נוחים ממני. אילו ידעתי שהוא כליכך קרוב, הייתי אולי מנסה לשוחח עמו מן התא. בית-הסוהר עצמו היה בית גדול, בעל שתי קומות, בצורה מרובעת, כשהחצר במרכז, ואילו במרכז של החצר בית-השימוש ומיכל-המים. הבית היה מוקף ארבעה זקיפים. שעמדו בחוץ מול הפינות. הם היו מזוינים ברובים מכודנים, דומני אנגליים. הסוהרים בפנים לא היו מזוינים כלל. בכל זאת פחדו מהם פחד-ממת. בקומה התחתונה, שהיו בה עשרות תאים שפנו כולם לחצר, ישבו כנראה אסירים שנשפטו לתקופות ארוכות. הם לבשו את בגדיהם הפרטיים. אחדים הסתובבו בחליפות אי-רופיות מסודרות, אחרים לבשו עכאיות, אחרים מכנסיים מרופטים ומטולאים. היו גם שטיילו להם בחצר בפיג'מה, משחקים בחרוזים תוך כדי הליכה, כאנשים מרוצים מעצמם בשכונת-התקחה. הם לא נראו עצבניים או נרגשים. נראה שכבר היתה להם הרגשה ביתית מאד. אני מניח שהם היו כולם אסירים פוליטיים. בין האסירים היו אחדים שעמדו סמלי-דרגה של סמלים ורבי-טוראים. אליהם התייחסו יותר יפה, אבל זמני הארוחות ומועד סגירת התאים בלילה חלו על כולם. הרבה יותר גרוע היה היחס לאנשים שגרו מעלינו, בקומה השנייה. הם היו קרחים

„שלום!“ אמר האסיר המסתורי מהקומה השנייה

ה ייתי מיואש. החלטתי שאין לי כבר סיכויים לחזור לישראל. חשבתי כל הזמן על ההבטחות שניתנו לי בעת הסיוור בקאהיר, על ההקלטה בתחנת-השידור ועל חיובי של עלי. לא יכולתי להירגע. בכל פעם הייתי חוזר ונוצר בשקרים ששיקרו לי. חשבתי לעצמי שזוהי התנהגות שפלה: אפילו אם קרתה טעות לגבי מועד שיחרורי, היה עליו לקרוא לי ולהסביר לי את מקור הטעות.

כתבתי פתק לעלי: „אני רוצה להיקרא אליך ולשוחח אתך.“ מסרתי את הפתק לסוהר. הוא החזיר לי אותו בחזרה. נואשתי מכל אפשרות להשיג קשר אליו. חשבתי מה אמר לעלי אם אצליח בכל זאת להיפגש אתו: „בכל מדינה, איוו שלא תהיה, זכאים הפושעים לדעת את גורדינם. אין זה משנה אם דנו אותם לחודש, לחודשיים או לשנה. חובת כל בית-משפט להודיע לאסיר על מה הוא נידון.“

מבחוץ המשכתי לשמוע במשך כל היום את דברי האסירים, שלא התעייפו לקלל כל היום את מדינת-ישראל ואותי. גם הסוהרים, שהיו פותחים לי את דלת-התא כדי למלא מים או להגיש לי אוכל, היו נטפלים אלי. אחד הסוהרים התחיל לריב עם הסמל כשהוא מראה עלי באצבעו. הבנתי שהסוהר דורש מהסמל לא להרשות לי לצאת החוצה. התנהגותו של אותו סוהר היתה גרועה במיוחד: בכל פעם שהיה נכנס לתאי, היה יורק על הריצפה כשהוא מפליט קללה מסוגנת מפיו.

בלילה שמעתי צעקות איומות. מפעם לפעם שמעתי ריחות בודדות. הריחות היו מוציאות אותי בכל פעם משיחתי-משקלי, כשאני מעלה בלבי מחשבות איומות על הנעשה עכשיו בישראל.

אינני יודע באיזו שעה, אבל במחצית הלילה, בערך, שמעתי מהקומה השנייה שמישהו שורק את הקטעים המפורסמים מתוך הסימפונייה חמישית של בטובן, ואחר-כך גם את הפזמון „אין דבר חביבי.“

השריקות נשמעו באזני מוזרות מאד. במשך כל הלילה הטרידה אותי המחשבה מיהו השורק האינטליגנטי. לרגע חשבתי שזהו אחד האסירים, איתו נפגשתי לפני ארבעה או חמישה ימים בבית-השימוש, כשרחצנו את סירייה-הלילה.

זה היה בשעה ארבע בבוקר. הסוהרים העירו את האסירים והוציאו אותנו החוצה. הייתי ראשון שיצאתי לחצר. ההוראות בבית-הסוהר אמרו שאף אחד מהאסירים אסור לו לצאת לחצר, כשאני נמצא בה.

יצאתי עם סירייה-העור הגדול לבית-השימוש. לידו ניצב מיכל-מים. ליד המיכל עמד באותו בוקר גבר צעיר, כבן 30, לבוש מכנסיים חומות נקיות, חולצה לבנה עם פסים שחורים, נעליים מצוהצחות. שמתי לב שראשו של הגבר ליד מיכל-המים לא גולח. קינאתי בו בשל כך, והימשכתי להסתכל בו.

מיד הבחנתי שגם הוא אסיר. גם הוא החזיק סירייה-עור גדול. ועסק בשטיפתו ליד המיכל. ניגשתי למיכל לשטוף את הסיר שבידי. הוא פינה לי מקום לידו, ולחש לי, כשני גשתי אליו: „שלום“, בעברית.

ניסיתי לומר לו מילה, אך ראיתי שהוא מסתכל בסוהר שמר עליו. הוא נראה נפחד מאוד. נראה שגם הוא הספיק לספוג את המנה שלו. אחר-כך נכנס לבית-השימוש. נכנסתי אחריו, לתא שלי. התא בו נמצא הוא. למטה היתה המחיצה פתוחה במקצת מעל הריצפה. תוך כדי עשיית צרכיני הרושתי לו יד למטה ולחצתי את ידו. הוא לחץ את ידי. לא יכולנו לדבר, ומאז לא ראיתו עוד.

„וואלה בנאת!“ אמרו המצרים על תמונה נחמדה זו של יהודית הדני, הנמצאת עתה בארצות-הברית כדוגמנית. נישאה לברני כהן, אלוף שחיית-הגב של המכביה.